

офіційного опонента про дисертацію В. М. Петросяна «Визначення експлуатаційних параметрів воднотранспортних споруд типу «больверк», яка представлена на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю **05.22.20** – **«Експлуатація і ремонт засобів транспорту»**

Дисертація В. М. Петросяна присвячена вирішенню важливого для галузі «Транспорт» науково-технічного завдання: визначення експлуатаційних параметрів воднотранспортних споруд типу «больверк».

Дисертаційна робота складається із анотації, вступу, чотирьох основних розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (80 найменувань) і чотирьох додатків. Обсяг основного тексту становить 147 сторінок.

Структура і обсяг роботи відповідають вимогам ВАК щодо кандидатських дисертацій в галузі технічних наук.

У вступі аргументовано актуальність теми дисертації; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами; чітко сформульовано мету і завдання дисертаційних досліджень, об'єкт і предмет досліджень; обґрунтовано наукову новизну і практичне значення отриманих результатів.

У розділі 1 наведено результати досліджень стану причальних споруд морських портів України; проаналізовано відомі розрахункові моделі, які описують взаємодію ґрунтового середовища з причальними конструкціями; розглянуто специфіку роботи підпірних шпунтових стінок з пал' коритного профілю; проведено глибокий теоретичний аналіз впливу особливостей з'єднання у замках шпунтових пал' коритного профілю на роботу підпірної стінки; обґрунтовано конкретні завдання дисертаційних досліджень щодо встановлення фактичних величин погонних моментів інерції перерізу шпунтової стінки, які відрізняються від значень, що надаються у каталогах фірм-виробників.

Загалом, наведені у розділі 1 дані обґрунтовують важливість сформульованих автором завдань дисертаційних досліджень, а за унікальністю і обсягом проведеного автором аналізу стану портових гідротехнічних споруд ці дані, безумовно, заслуговують уваги відповідних державних органів при плануванні перспектив розвитку морських портів України.

У другому розділі описані унікальні, але недостатньо висвітлені у вітчизняних виданнях, дослідження роботи шпунтових стінок, які проведені зарубіжними науковцями, а також натурні та лабораторні експерименти автора дисертації.

Особливої уваги заслуговують дослідження роботи спеціально зведеної «на сухо» шпунтової стінки при будівництві тунелю у Хартфортширі

(Великобританія), а також сучасні натурні дослідження причальних конструкцій типу «больверк» в портах Канади і США.

Цими дослідженнями зафіксоване суттєве розходження між встановленими експериментально «ефективними» значеннями показників жорсткості стінок і теоретичними значеннями, що відповідають каталогам фірм-виробників шпунтових паль. Значення «ефективних» показників становили 25-33% від теоретичних. Вказані розбіжності на думку дослідників можна пояснити недостатньою реалізацією сил опору відносним зсувам шпунтових паль у замкових з'єднаннях. Природа ж цих сил і можливість урахування їхнього впливу при будівництві та експлуатації причальних шпунтових стінок залишились не вивченими.

Вирішенню цієї задачі присвячені натурні і лабораторні експерименти, що проведені автором дисертації.

Оригінальною особливістю натурних експериментів є використання унікального обладнання – модульної координаційної палевдавлювальної системи (МКС), що дозволило визначати сили опору в замкових з'єднаннях на усіх етапах будівництва шпунтової стінки.

Паралельно з натурними проведено аналогічні лабораторні експерименти. Вони підтвердили основні результати натурних досліджень. Подібність результатів дозволяє використовувати для призначення необхідних розрахункових параметрів більш доступне лабораторне моделювання замість повномасштабних натурних експериментів.

Результати описаних у розділі 2 експериментальних досліджень уточнюють уявлення про особливості роботи шпунтових стін і дозволяють сформулювати вихідні положення розрахункової моделі, яка враховує ці особливості.

Саме таку модель запропонував автор дисертації, обґрунтування якої наведено в третьому розділі. Відмінністю моделі від існуючих є введення у розрахункову схему умовної «подвійної» стінки, що складається з двох рядів «одиничних» шпунтових стінок, з'єднаних між собою пружними стрижневими елементами. Жорсткість такої стінки можна регулювати шляхом зміни відстані між «одиничними» стінками і урахуванням реальних сил тертя, що виникають у замкових з'єднаннях шпунтових паль.

Модель умовної «подвійної» стінки дозволила провести чисельне моделювання роботи причальних шпунтових стінок з урахуванням сил тертя у замкових з'єднаннях. Комп'ютерне моделювання проведено за процедурою метода скінчених елементів з двома варіантами епюр коефіцієнта постелі.

Результати моделювання підтвердили ефективність використання запропонованої автором розрахункової моделі для урахування впливу сил тертя у замкових з'єднаннях на роботу шпунтових причальних стінок як на етапах їх зведення, так і в процесі експлуатації.

У заключному четвертому розділі наведено пропозиції співшукача щодо удосконалення конструкції шпунтових причальних стінок для поліпшення їхніх експлуатаційних характеристик.

Запропоновано два нових конструкторсько-технологічних рішення:

- 1) обладнати шпунтову стінку ярусами накладок, що з'єднують між собою суміжні палі та зменшують можливість їх взаємних зсувів;
- 2) споруджувати шпунтову стінку з нахиленими до вертикалі паль, що на думку автора збільшуватиме силу опору взаємним зсувом паль у замкових з'єднаннях.

Обидва рішення можуть бути реалізовані тільки на етапі зведення споруди і потребують застосування спеціальних технологій. Це зменшує ефект їхнього використання на етапах реконструкції та експлуатації причальних споруд.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Ознайомлення з дисертацією, авторефератом і опублікованими працями здобувача дозволяє зробити такі узагальнюючі висновки:

- Актуальність теми дисертації достатньо аргументована.
- Мета дисертаційних досліджень – розробка методів підвищення достовірності призначення експлуатаційних параметрів причальних споруд типу «больверк», досягнута.
- Достовірність сформульованих висновків, наукову новизну і практичну значимість одержаних результатів підтверджують проведені автором експериментальні та теоретичні дослідження.
- Основні результати дисертаційних досліджень достатньо повно апробовані на багатьох наукових конференціях і опубліковані у двадцяти статтях.
- Зміст автореферату і дисертації ідентичні.

Заключний висновок

Представлена до захисту дисертаційна робота є завершеною працею, у якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності вирішують важливу для галузі «транспорт» (спеціальність 05.22.20) науково-технічну задачу, – визначення експлуатаційних параметрів воднотранспортних споруд типу «больверк», відповідає усім кваліфікаційним вимогам щодо кандидатських дисертацій, а її автор В. М. Петросян заслуговує присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальність 05.22.20 – «експлуатація і ремонт засобів транспорту».

Професор кафедри основ проектування
Хмельницького національного університету
д.т.н., професор, академік АБУ

.....
В. В. Ковтун

Ковтун В. В.

Підпис професора Ковтуна В. В.

Засвідчую

Перший проректор ХНУ, проректор
з науково-педагогічної роботи,
д.е.н., професор

.....
М. П. Войнарченко

Войнарченко М. П.